

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะของสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมายทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี และภาวะที่มีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการดำรงชีวิตในสังคม คือการเกิดภาวะเศรษฐกิจถดถอยอย่างรวดเร็ว ภาวะเศรษฐกิจดังกล่าวทำให้ผู้ประกอบการ พยาบาลถูกลดอัตราเงินเดือน ถูกจำกัดการว่าจ้าง ถูกลดสวัสดิการและรายได้พิเศษด้านอื่น ๆ เนื่องจากความจำเป็นของรัฐในการที่จะควบคุมการใช้จ่ายของประเทศ (กุลยา ตันติผลาชีวะ และสังศรี กิตติรักษ์ตระกูล, 2541) นอกจากนี้ประชาชนที่เคยใช้บริการของโรงพยาบาลเอกชนส่วนใหญ่ต้อง เข้าพึ่งบริการของรัฐเนื่องจากมีค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่า (สมหมาย หิรัญนุช, 2541) ประกอบกับการมี ภาวะของโรคและความเจ็บป่วยที่รุนแรงซับซ้อนขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมทำให้พยาบาลมีภาระงานหนักขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติการ พยาบาลได้ง่ายขึ้น อีกทั้งการที่สถานการพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข แพทยสภา สมาเภสัชกรรม และทันตแพทยสภา ได้ร่วมกันออกประกาศรับรองสิทธิผู้ป่วย (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2541) ซึ่งการประกาศรับรองสิทธิผู้ป่วยนี้เป็นการทำให้ผู้ป่วยตระหนักในสิทธิของตนเองมากขึ้น เมื่อเกิด ความบกพร่องหรือความผิดพลาดในการพยาบาล ผู้ป่วยอาจทำการฟ้องร้องเป็นคดีความได้ ปัญหาต่าง ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเหล่านี้ได้ส่งผลให้พยาบาลจะต้องมีความสามารถหรือ สมรรถนะ (Competency) เพื่อให้การพยาบาลอย่างมีคุณภาพ เพราะถึงแม้ว่าพยาบาลทุกคนก่อนเข้า ทำงานจะต้องสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพเพื่อให้มีสิทธิที่จะเข้า ทำงานในสายอาชีพตนตามข้อบังคับของพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (สุภาวดี ด้านธำรงกุล, 2541) ก็ตาม แต่การสอบเพื่อขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ นี้เป็นเพียงการกำหนดความสามารถขั้นต่ำของผู้สำเร็จการศึกษา (ประนอม โอทกานนท์, 2541) การได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพจึงเป็นเพียงการรับรองคุณวุฒิในกระบวนการของการเป็น วิชาชีพเท่านั้น เนื่องจากการสอบเพียงครั้งเดียวสามารถรับรองความรู้ที่มีอยู่ได้เพียง 5 ปี หลังจากนั้น ความรู้อาจจะค่อยๆ ลดลง (Scrima, 1987) ซึ่งความรู้ที่ลดลงนี้จะส่งผลต่อสมรรถนะในการ

ปฏิบัติการพยาบาลได้ พยาบาลทุกคนจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาสมรรถนะอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างมีคุณภาพตลอดระยะเวลาที่ปฏิบัติงานอยู่ในวิชาชีพ

สมรรถนะหมายถึงความสามารถในการปฏิบัติงาน (Kanter, 1993) พยาบาลที่มีสมรรถนะหมายถึงพยาบาลที่มีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลแก่ผู้ป่วย ซึ่งการที่จะทราบว่าพยาบาลจะมีสมรรถนะอยู่ในระดับใดนั้นจะต้องมีการประเมินสมรรถนะ เพราะการประเมินสมรรถนะจะทำให้ทราบว่าพยาบาลมีสมรรถนะในระดับใด ทำให้ทราบถึงจุดอ่อนและจุดแข็งที่สามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขให้พยาบาลเกิดการพัฒนาสมรรถนะได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง และเป็นการกระตุ้นให้พยาบาลมีความตื่นตัว ระวังระวังและรับผิดชอบในการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ (Selvey, Bontrager, Hirsh & Daley, 1991) ข้อมูลที่ได้จากการประเมินสมรรถนะยังสามารถนำไปใช้ในการวางแผนกำหนดทรัพยากรและวิธีการพัฒนาสมรรถนะได้ทั้งระยะสั้นและระยะยาว (Robinson & Barberis-Ryan, 1995) นอกจากนี้การประเมินสมรรถนะยังเป็นการเพิ่มความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าและความรู้สึกมั่นใจแก่พยาบาลในการปฏิบัติงานอีกด้วย (Maynard & Bulger, 1990) แต่หากไม่มีการประเมินสมรรถนะก็จะไม่ทราบว่าพยาบาลมีสมรรถนะในระดับใด หรือมีสมรรถนะเพียงพอที่จะให้การพยาบาลแก่ผู้ป่วยได้อย่างปลอดภัยหรือไม่ รวมทั้งองค์การก็ขาดข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลในการวางแผนจัดอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะให้กับพยาบาล และตัวพยาบาลเองก็ขาดความตื่นตัวที่จะคงไว้หรือพัฒนาสมรรถนะของตนให้สูงขึ้น

สำหรับในประเทศไทย มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลไว้หลายเรื่องด้วยกัน เช่น คณะอนุกรรมการศึกษาและวิจัยทางการศึกษาพยาบาลและศูนย์ประสานงานการศึกษาพยาบาล (2529) ที่ศึกษาสมรรถนะโดยใช้คำว่าสมรรถภาพในพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับวิชาชีพระหว่างปีการศึกษา 2524-2527 ที่กำลังปฏิบัติการพยาบาลในหน่วยงานสาธารณสุขของรัฐและสภากาชาดไทย โดยเปรียบเทียบสมรรถภาพเบื้องต้น 4 กลุ่ม คือ สมรรถภาพด้านบริหาร ด้านบริการ ด้านวิชาการ และด้านทัศนคติและบุคลิกภาพ เพื่อศึกษาว่าผู้สำเร็จการศึกษาที่เป็นพยาบาลวิชาชีพมีสมรรถภาพในการปฏิบัติงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของสังคมได้มากน้อยเพียงใด การศึกษาเป็นการให้พยาบาลวิชาชีพประเมินตนเองและการประเมินโดยผู้บังคับบัญชา ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลวิชาชีพและผู้บังคับบัญชามีการประเมินสมรรถภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการศึกษายังได้เสนอแนะให้มีการพัฒนาสมรรถภาพเหล่านี้ทั้งในระบบการศึกษาพยาบาลและระบบบริการพยาบาลต่อไป ส่วนศิริพร จิรวัดน์กุล และคณะ (2540) ได้ทำการศึกษาสมรรถนะทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชในพยาบาลวิชาชีพในประเทศไทย ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วม และการศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักสูตร ผลการศึกษารูปเป็นสมรรถนะด้านการ

พยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชที่พยาบาลวิชาชีพทุกคนจำเป็นต้องมีรวม 7 ด้าน คือการแสดงถึงการตระหนักและเข้าใจตนเอง การวิเคราะห์ปัญหาทางจิตของผู้ป่วย การแสดงออกถึงการสื่อสารเพื่อการบำบัดรักษา การดำเนินการให้คำปรึกษา การดำเนินการสัมภาษณ์ การดำเนินสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดรักษาและการดำเนินกลุ่มกิจกรรมบำบัด ผลของการศึกษายังแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ต้องพัฒนาสมรรถนะทางการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชให้กับพยาบาลวิชาชีพ เพื่อให้พยาบาลวิชาชีพสามารถแสดงสมรรถนะในการบำบัดรักษา อันจะช่วยลดปัญหาสุขภาพจิตแก่ประชาชนทั่วไป รวมทั้งเป็นการเพิ่มคุณภาพการพยาบาลอีกด้วย ซึ่งจากผลการศึกษาทั้ง 2 เรื่องที่กล่าวมาทำให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลเพื่อให้เกิดคุณภาพในการพยาบาลต่อไป

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่าสามารถประเมินสมรรถนะจากกรอบการปฏิบัติได้หลายแบบ เช่น การประเมินตามมาตรฐาน (Selvey et al., 1991; Western, 1994) การประเมินตามโปรแกรมต่าง ๆ ที่สร้างขึ้น (Kuehn & Jackson, 1997; Maynard & Bulger, 1990; Scrima, 1987) หรือการประเมินตามภาวะเสี่ยงในการปฏิบัติการพยาบาล (Del Bueno, Weeks, & Brown-Stewart, 1987; Parsons & Capka, 1997) สำหรับการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แนวคิดการประเมินสมรรถนะตามร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลของสภาการพยาบาล ซึ่งเพ็ญจันทร์ ส. โมไนยพงศ์, นงลักษณ์ วุฒิปรีชา, พรรณวดี พุทธิวัฒนะ และขวัญตา เกิดชูชื่น (2541) ศึกษาพบว่า ผู้บริหารการพยาบาลส่วนใหญ่เห็นว่าร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลนี้มีความเหมาะสมในระดับสูงที่จะใช้เป็นมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลในระดับชาติ โดยร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลของสภาการพยาบาลนี้ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน คือ การรวบรวมข้อมูล การวินิจฉัยทางการพยาบาล การกำหนดเป้าหมายการปฏิบัติการพยาบาล การวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล และการประเมินผลการพยาบาล ซึ่งพยาบาลทุกคนจะต้องมีความสามารถปฏิบัติได้ ทั้งนี้เนื่องจากพระราชบัญญัติวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล การผดุงครรภ์และการพยาบาลและการผดุงครรภ์ทุกคนต้องรักษามาตรฐานของการประกอบวิชาชีพการพยาบาลหรือการผดุงครรภ์ในระดับที่ดีที่สุด (พรจันทร์ สุวรรณชาติ, 2541) การวิจัยครั้งนี้จึงมีความเหมาะสมอย่างยิ่งในการใช้ร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลเป็นแนวทางในการประเมินสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล

สมรรถนะเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนและมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สมรรถนะสามารถเปลี่ยนแปลงได้จากปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเช่น อายุ ประสบการณ์ ระดับการศึกษา (นิตยา อินกลิ่นพันธุ์, 2540) การที่บุคคลหนึ่งจะมีสมรรถนะเพิ่มขึ้นนั้นยังได้รับผลมาจากการมีพลังอำนาจในงาน ดังการศึกษาของนิตยา อินกลิ่นพันธุ์ ที่ศึกษาพบว่าความรู้สึกรับพลังอำนาจในงานมีความ

สัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้สมรรถภาพหรือสมรรถนะในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($r = .64$) และสามารถร่วมทำนายการรับรู้สมรรถภาพในการปฏิบัติงานของพยาบาลประจำการได้ร้อยละ 49.7 ($p < .001$) การมีพลังอำนาจในงานซึ่งส่งผลให้มีสมรรถนะเพิ่มขึ้นนั้นอาจเกิดเนื่องจากพยาบาลที่มีพลังอำนาจจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้ความรู้ความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ เป็นผู้สามารถกำหนดความคิด ความเชื่อ ทศนคติ และพฤติกรรมของตนเอง สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (พรทวี ฤทธิบุตร, 2541) และจากการศึกษาของลาสซิงเจอร์ (Laschinger, 1999) เกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน (work empowerment) ที่มีแนวคิดพื้นฐานมาจากของแคนเตอร์ (Kanter cited in Laschinger) ได้ อธิบายว่าในสภาพการทำงานขององค์กรหนึ่งๆ การที่บุคคลจะมีการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน นั้นจะสะท้อนให้เห็นจากพลังอำนาจแบบเป็นทางการ (formal power) คือลักษณะงานที่มีอิสระในการตัดสินใจ มีการยอมรับได้ และมีความสอดคล้องกัน และพลังอำนาจแบบไม่เป็นทางการ (informal power) คือการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชา และผู้ที่อยู่ในสาขาวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้อง ที่จะมียุทธผลทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ (job related empowerment structures) คือมีความสามารถในการเข้าถึงโครงสร้างด้านโอกาส และโครงสร้างด้านพลังอำนาจได้แก่ทรัพยากร ข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุน และสัดส่วนของประชากรในองค์กรไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงาน บุคคลที่มีการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจแล้วจะส่งให้บุคคลนั้นมีความสมรรถนะในตนเองเพิ่มขึ้น มีแรงจูงใจในระดับสูง มีความยึดมั่นผูกพันต่อองค์กรเพิ่มขึ้น มีระดับความเหนื่อยหน่ายลดลง มีการรับรู้ต่อความมีอิสระในตนเองเพิ่มขึ้น มีการรับรู้การมีส่วนร่วมในการบริหารงานเพิ่มขึ้นและมีความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้น ซึ่งท้ายที่สุดจะส่งผลให้เกิดประสิทธิผลของงาน คืองานประสบผลสำเร็จ ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจ และบุคลากรในองค์กรมีความเคารพนับถือ และร่วมมือกัน ดังนั้นการที่จะทำให้พยาบาลมีสมรรถนะในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้นเพื่อที่จะทำให้เกิดงานที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นอย่างยิ่งที่พยาบาลจะต้องมีการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ แต่จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า พยาบาลยอมรับว่าตนเองไม่มีการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่ปฏิบัติอยู่ (Chandler, 1991) หรือรับรู้ว่าคุณภาพการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจในระดับปานกลาง (Laschinger & Havens, 1996; 1997; Laschinger & Shamian, 1994; McDermott, Laschinger & Shamian, 1996; Wilson & Laschinger, 1994) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลได้

สำหรับโรงพยาบาลมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นโรงพยาบาลที่สังกัดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ซึ่งเปิดให้บริการรักษาพยาบาลและสนับสนุนการศึกษา โดยมีฝ่ายการ

พยาบาลเป็นผู้รับผิดชอบในด้านการให้บริการพยาบาลโดยบุคลากรทางการพยาบาล มีเป้าหมายในการให้บริการอย่างครอบคลุม คือให้เกิดบริการที่มีคุณภาพสูงสุด (ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2539) ซึ่งการที่เป็นโรงพยาบาลสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย จัดเป็นโรงพยาบาลที่ต้องให้การดูแลรักษาในระดับตติยภูมิ (tertiary care) คือ ให้บริการแก่ผู้ป่วยที่มีปัญหาซับซ้อน และมีการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในขั้นสูง ประกอบกับโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่มีจำนวนเตียงที่ให้บริการในการรักษาถึง 1,841 เตียง และเตียงเสริมอีก 433 เตียง มีจำนวนผู้ป่วยนอกมารับบริการ 2,000-2,700 คน/วัน มีผู้ป่วยในมารับบริการ 1,400-1,500 คน/วัน (คณะกรรมการประชาสัมพันธ์ ฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่, 2540) ซึ่งการมีผู้มารับบริการจำนวนมาก และต้องให้การพยาบาลโรคที่ซับซ้อน ทำให้พยาบาลประจำการต้องมีความสมรรถนะที่เหมาะสมกับภาระงานที่มี อีกทั้งการที่มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีการกำหนดแนวทางการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาสู่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐบาลในปี พ.ศ. 2545 โดยได้สรุปแนวความคิดการปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลด้านการบริหารให้มีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง โดยต้องมีความรู้ความสามารถ และปฏิบัติงานได้หลายหน้าที่ (ร่างแนวทางการปฏิรูปมหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2541) พยาบาลประจำการซึ่งเป็นบุคลากรที่มีจำนวนมากที่สุดในโรงพยาบาล จึงต้องมีการพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของตนให้สอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการดังกล่าว โดยสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลนี้จะเกิดขึ้นได้จากการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ซึ่งที่ผ่านมา พรทวี ฤทธิบุตร (2541) ได้ศึกษาความรู้สึกล้มพลังอำนาจของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โดยให้ความหมายของความรู้สึกล้มพลังอำนาจ (empowerment) ทั้งในเชิงกระบวนการและผลลัพธ์ เพื่อไปให้ถึงจุดหมายที่ต้องการ ซึ่งวัดจากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ความมีเอกสิทธิ์ในวิชาชีพ ความตระหนักในภาระหน้าที่รับผิดชอบ การเป็นส่วนหนึ่งของคณะ และการติดต่อสื่อสาร ผลการศึกษาพบว่าพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่มีความรู้สึกล้มพลังอำนาจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68-3.77$) แต่ยังไม่พบรายงานการศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานตามแนวคิดของลาสซิงเจอร์ และสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการว่าพยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ที่ปฏิบัติงานอยู่จะมีการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานและมีสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลเป็นอย่างไร ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่สะท้อนให้เห็นจากพลังอำนาจแบบเป็นทางการ พลังอำนาจแบบไม่เป็นทางการและการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ และสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล รวมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

นครเชียงใหม่ เพื่อที่จะสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยครั้งนี้ไปปรับปรุงและพัฒนาพยาบาลประจำการให้มีการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานและมีสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลให้เหมาะสมและต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลถึงการให้บริการที่มีคุณภาพสูงสุดตามเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ที่สะท้อนจากพลังอำนาจแบบเป็นทางการ พลังอำนาจแบบไม่เป็นทางการ และการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

คำถามการวิจัย

1. พยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่สะท้อนจากพลังอำนาจแบบเป็นทางการ พลังอำนาจแบบไม่เป็นทางการ และการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจเป็นอย่างไร
2. พยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่มีสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลเป็นอย่างไร
3. การเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่สะท้อนจากพลังอำนาจแบบเป็นทางการ พลังอำนาจแบบไม่เป็นทางการ และการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล และความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจและสมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานใน 9 งานการพยาบาลในสังกัดฝ่ายการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โดยทำการศึกษาในเดือนเมษายน 2542

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน หมายถึง การพัฒนาความสามารถของบุคคลเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้ประสบผลสำเร็จ ซึ่งสะท้อนจากพลังอำนาจแบบเป็นทางการ พลังอำนาจแบบไม่เป็นทางการ และการเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ

พลังอำนาจแบบเป็นทางการ หมายถึง การรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จที่เกิดจากลักษณะงานที่มีอิสระในการตัดสินใจ มีการยอมรับได้ และมีความสอดคล้องกัน วัดโดยแบบวัดกิจกรรมในงาน (Job Activities Scale:JAS) ของลาสซิงเจอร์ (Laschinger, 1997)

พลังอำนาจแบบไม่เป็นทางการ หมายถึง การรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จจากการมีสัมพันธ์ภาพกับผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงาน ผู้ใต้บังคับบัญชาและผู้ที่อยู่ในสาขาอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกองค์การ วัดโดยแบบวัดสัมพันธ์ภาพในองค์การ (Organizational Relationships Scale: ORS) ของลาสซิงเจอร์ (Laschinger, 1997)

การเข้าถึงโครงสร้างงานที่มีการเสริมสร้างพลังอำนาจ หมายถึง ผลลัพธ์ของการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานที่แสดงให้เห็นจากการรับรู้ความสามารถในการเข้าถึงโครงสร้างด้านโอกาส และโครงสร้างด้านพลังอำนาจได้แก่ทรัพยากร ข้อมูลข่าวสาร และการสนับสนุน เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ วัดโดยแบบสอบถามสภาพการทำงานที่มีประสิทธิภาพ (Conditions of Work Effectiveness Questionnaire : CWEQ) ของลาสซิงเจอร์ (Laschinger, 1997)

สมรรถนะในการปฏิบัติการพยาบาล หมายถึง การรับรู้ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยใช้กระบวนการพยาบาล วัดโดยเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเกณฑ์ของร่างมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลของสภาการพยาบาล

พยาบาลประจำการ หมายถึง ผู้ที่สำเร็จการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลที่ได้ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลประจำการใน 9 กลุ่มงานการพยาบาล โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่